

Framsidan

Aktuellt magasin från Regionbibliotek Västra Götaland | Nr 2 2007

Det livslånga läsandet

Det livslånga läsandet

Har vi på folkbiblioteken de senaste decennierna alltför mycket ägnat oss åt att orientera oss i de nya databaserna, sätta oss in i hur RFID-tekniken fungerar och givit oss i kast med andra tekniska frågor? Har vi glömt bort att utveckla det läsfrämjande arbetet?

Här i Västra Götaland förföljer biblioteken oss från vaggan till graven med lässtimulans. Redan innan vi har fötts får föräldrarna via barnmorskemottagningens föräldrautbildningar reda på hur viktigt det är att tala, sjunga, läsa och berätta för det lilla barnet för att språket ska utvecklas.

När sedan barnet fötts får det som gåva Barnets första bok vid ett av de regelbundna besöken vid barnvårdscentralen och föräldrarna påminns åter om vikten att tala, sjunga och läsa med barnet. Många kommuner följer upp Barnets första bok med en födelse-dagsbok under förskoletiden och lågstadiet.

Som vuxna förväntas vi på egen hand ta oss till biblioteket för att som pensionärer – eller äldre-äldre som det heter på nusvenska – bli pigga och läsglada Boken-kommerlångtagare.

Trots dessa ansträngningar visar internationella undersökningar att svenska skolbarns läsförståelse sjunker. Det mest anmärkningsvärda är att män – som för ett sekel sedan läste mer än kvinnor – läser allt mindre. I den senaste läsvaneundersökningen konstateras att den procentuella andelen män som regelbundet läser böcker sjunkit från 35% till 27% de senaste 25 åren. Har vi en läsningens kris och är den bibliotekens fel?

Jag tror att om man vill hitta en syndabock bör man sticka ut näsan utanför skolans och bibliotekens väggar och nosa upp andra faktorer som kan bidra till att ge förklaringar till dessa förändringar i läsvanemönstren. Trots detta menar jag att bibliotekens roll

för läsningen och skönlitteraturen ständigt måste utvecklas, diskuteras och omformuleras.

Den fråga jag ställer mig idag är om bibliotekens förmedlingsmetoder alltför mycket kommit att likna dem man använder i klassrummet? Jag menar inte att klassrumsmetoderna är dåliga men folkbiblioteken som står utanför den formella utbildningens ramverk borde kanske med större fantasi utveckla helt egna och andra metoder? Förmedlingsformer som tydligt visar att biblioteken är något annat än skolan; en fristad för läsande utan pekpinnar och betygshets!

De metoder jag sett i Norge, där man packar den ”Kulturelle Skolesäcken” med bl a lässtimulans upplever jag mycket mer stimulerande än våra bokprat. Där har man utvecklat metoder som engagerar musiker, skådespelare och dramapedagoger och skapar ett evenemang, en slags miniförställning med syfte att skapa intresse för boken och läsandet.

Jag tror Jofrid Karner Smidt har rätt när hon säger att biblioteken är för försiktiga i sitt läsfrämjande arbete. Att de inte vågar utmana, är alltför konventionella. För vissa pojkar och tonåringar är läsande, litteratur och bibliotek förknippade med något trist och tråkigt istället för något spännande, farligt och lockande. Man lockas av sådant som går utöver skolans ramar, som är förbjudet, tillhörande den farliga vuxenvärlden som ligger där ute och väntar.

Det sägs att för att bli läsare måste man någon gång innan 20 års ålder ha upptäckt läsandets lockelse och förförelse. Är bibliotekens läsfrämjande arbete tillräckligt spän-

ande? Hur skulle ett nytt sätt att arbeta kunna se ut? Hur skapar vi möten mellan läsaren och boken som är farliga, lockande och förförande?

Lena Skoglund
Chef
Regionbibliotek Västra Götaland

Foto: Mehrdad Modiri

Framsidan

Framsidan ges ut av
Regionbibliotek Västra
Götaland och utkommer
med 3 nummer per år

Ansvarig utgivare:

Lena Skoglund

Redaktör:

Anne-Marie Evers

Redaktionsgrupp:

Lena Skoglund
Anne-Marie Evers
Gunnar Södow
Ewa Kollberg
Thomas Johansson
Madeleine Bergmark

Layout och bildhantering:

Annica Åkesson

Adress:

Regionbibliotek
Västra Götaland
Regionens hus
405 44 Göteborg
Tel: 031-705 16 80

Hemsida:

www.bibl.vgregion.se

**Prenumeration och
adressändring:**

adm.regbibl@vgregion.se

Omslagsbild:

Gunna Grähs

Tryck:

Cela Grafiska

Innehåll

Ledare: Det livslånga läsandet	2
Kreativ skärningspunkt: Ledarskap och skönlitteratur	5
Ett språk utan barnböcker - det ändrade man på...	7
Blivande föräldrar behöver biblioteket	9
Högläsning för dementa - känslan stannar kvar	10
Norsk forskare går på djupet - biblioteken och...	12
Läs för mig pappa! Om närhet, språk och makt	13
Regionbiblioteket och IKEA lanserar Sune och...	14
Sören och Anders i Ryssland: Glädjen och känslorna...	16
Regionbiblioteket goes east	17
Liten kommun med stora mål - Tanum satsar på...	18
Ungdomar önskar fler boktips från sina lärare	20
Succé för Dive-in-bibliotek	23
Läskraft Västra Götaland	24
Vårt marknadsföringstips	27

Kreativ skärningspunkt: Ledarskap och skönlitteratur

Ta Carlsson i Hemsöborna. Vad kännetecknar hans ledarstil? Kan han motivera, delegera och skapa delaktighet?

Eller Mersault - huvudpersonen i Camus Främlingen. Är han en totalt likgiltig människa? Hur kan man skapa motivation och engagemang hos en sådan som Mersault?

Litteraturvetaren Mattias Fyhr håller kurser i ledarutveckling och använder skönlitteraturen som verktyg.

Text och foto: Ann-Marie Evers

De skönlitterära texterna sätter igång diskussionen och får deltagarna att reflektera över sin egen ledarroll.

- Det finns en väldig kraft i skönlitteraturen att skapa reflektion och utveckling inom just sådana kompetensområden som blivit så aktuella inom näringslivet, säger Mattias Fyhr. Sådant som, självkänedom, kommunikation, och emotionell intelligens - EQ.

Mattias Fyhr driver sedan sju år företaget Origo i Göteborg. Origo betyder skärningspunkt. Det är i skärningspunkterna mellan olika företeelser eller konstarter som kreativitet uppstår, betonar Mattias Fyhr.

Mötet mellan skönlitteratur och ledarskap är en sådan skärningspunkt.

Humanistisk konsult

Själv beskriver Mattias sig som en ”hybridfigur som behöver input från olika håll”. Han läste litteraturvetenskap och funderade på att doktorera på Strindberg. Läste vidare - vetenskapsteori, idé- och lärdoms historia och teoretisk filosofi. Men sedan bestämde han sig för att lämna den akademiska världen, starta sitt eget företag och arbeta med

ledarskap, kommunikation och förändringsarbete. Han kallar sig själv en ”humanistisk konsult”.

- Humanister brukar vara helt klara över hur viktig humaniora är. Samtidigt tenderar de att hållas innanför universitetets väggar, säger Mattias Fyhr. I slutet på 90-talet, fanns ett uttalat behov från näringslivet att satsa på visionsstyrning, humankapital och social kompetens. Det matchade drivkraften hos mig att föra ut humaniora och sätta in den i ett nytt sammanhang.

Origo erbjuder exempelvis ett upplägg med sex seminarier. Där tar man upp olika teman med hjälp av olika texter:

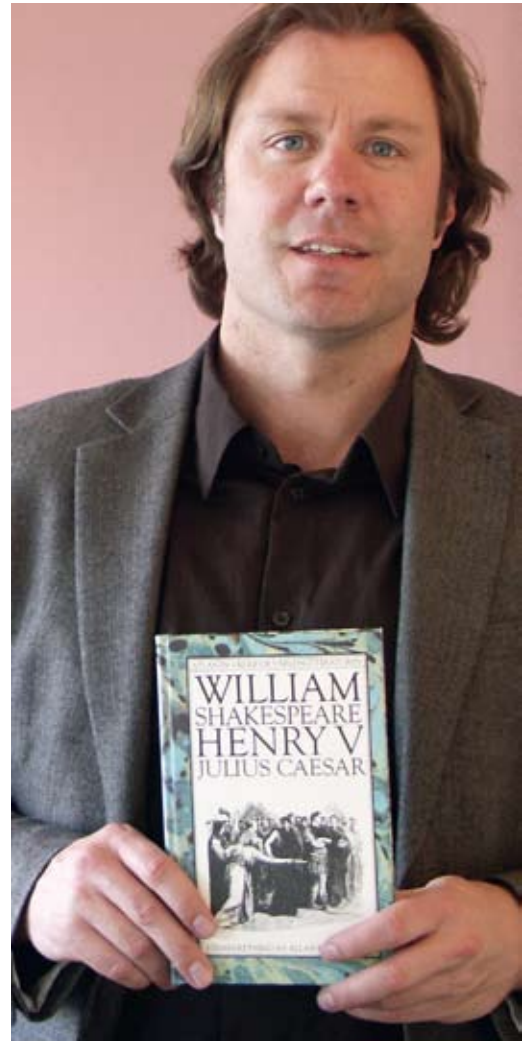
- Makt och drivkrafter (Machiavellis Fursten)
- Kreativitet och förändringsarbete (Enquist Livläkarens besök)
- Motivation – stimulans och effektivitet (Camus Främlingen)
- Kommunikation (Shakespeares Julius Caesar)
- Chef versus coach (Strindbergs Hemsöborna)

Om beställaren vill att andra teman tas upp kan litteraturlistan ändras. Vill man till exempel diskutera skillnader mellan kvinnligt och manligt ledarskap kan det bli ”Kronprinsessan” av Vibeke Holst.

Välja litteratur

Kursdeltagarna förbereder sig genom att läsa litteraturen och reflektera över olika frågeställningar.

Vid seminarierna växlar man mellan föreläsningar och diskussioner. Deltagarna diskuterar dels hur de uppfattar det som händer

Mattias Fyhr med Shakespeares Julius Caesar, en av de texter han använder på sina seminarier.

i boken, dels sina egna erfarenheter som ledare.

När Mattias väljer litteraturen är det viktigt att den har en komplexitet, ett djup i porträtten och psykologin. Litteratur som bjuder lite motstånd. Han väljer gärna böcker

från olika tider. Böcker som antingen redan är klassiker eller har förutsättningar att bli det.

- Utan att det blir märkvärdigt eller snobbigt, förstås. Men så kallad svår litteratur är ofta mer lättillgänglig än man tror, säger Mattias Fyhr.

Förutom att utveckla deltagarnas självkännet och ledaregenskaper, fungerar kurserna som en orientering i kulturarvet. Ett slags bildningsresa med Mattias som guide. Bland hans kunder finns både privat näringsliv och offentlig förvaltning.

"förvånande vad man kunde få ut"

En av dem som gått både grundkurs och en fortsättningskurs är Margareta Ryme, bibliotekschef i Lerum;

- Jag tyckte att det var jättespännande. Det var förvånande hur mycket man kunde få ut av litteraturen ur ett ledarperspektiv. Hur skickligt Mattias knöt an till olika ledarskapsteorier.

Margareta är mest nöjd med grundkursen. Hon gick den tillsammans med ett tiotal personer från olika förvaltningar i Lerums kommun;

- Det var flera chefer med som annars inte läser så mycket. En del var lite skeptiska i början. Men alla blev väldigt nöjda och vi hade mycket bra diskussioner.

- Vi kom även in på vad som är god och dålig litteratur. Då hade vi väldigt olika åsikter i gruppen. Det tyckte jag var intressant för i våra egna sammanhang är vi ofta så överens, säger Margareta Ryme.

Det är i skärningspunkterna mellan olika företeelser eller konstarter som kreativitet uppstår, säger Mattias.

Miss inte Mattias Fyhr på Bok & Biblioteksmässan

Torsdagen den 27 september kl 17.00-18.00

Titel på seminariet: Vad kan näringslivets ledare lära av litteraturen?

Enligt moderna ledarskapsteorier måste chefer besitta god humanistisk kompetens för att lyckas. Begrepp som empati, kreativitet, reflektion, kommunikation och självkännet har därför blivit till hårdvaluta för dagens företag och organisationer. Varifrån kommer det numera uttalade behovet av humanistisk kunskap? Hur kan skönlitteratur fungera som ett redskap inom ledarskapsutveckling?

Mattias favoritcitat:

Ibland öppnar historien en unik springa in i framtiden.

Ur Enquist; Livläkarens besök

Om jag vill lyckas med att föra en människa mot ett bestämt mål, måste jag först finna henne där hon är och börja just där.

Sören Kierkegaard

Arzija Bajramova tränar arli tillsammans med Fabijan som växer upp i Vänersborg i Sverige och som kommer att bli tvåspråkig. Arzija hoppas att han alltid kommer att vara stolt över sitt romska ursprung.

Ett språk utan barnböcker - det ändrade man på i Vänersborg

Den största invandrargruppen i Vänersborg är romer från Balkan, som talar den romska dialekten arli. I förskolan arbetar man aktivt med att barnen ska träna sitt språk. Problemet har varit att det inte funnits någon barnlitteratur på arli. Tills nu. Med stöd av biblioteket i Vänersborg har svenska barnböcker översatts till arli och lästs in. Betydelsen av detta har också med stolthet och kulturell identitet att göra.

---

*Text : Ann-Marie Evers
Foto: Lisa Sonestedt*

- Redan när jag var liten drömde jag om att få läsa och skriva något på romani, berättar modersmålstränare Arzija Bajramova.

Språket romani består av ett 60-tal olika dialekter som sinsemellan kan vara mycket olika. De flesta romer i Vänersborg kommer från forna Jugoslavien där de levt under långvarigt förtryck och diskriminering. Majoriteten av dem talar arli.

- Jag är så stolt över att vara först med att översätta barnböcker till arli, berättar Arzija Bajramova, som har översatt och läst in de flesta barnböckerna.

Arzija är modersmålstränare och arbetar på tre förskolor i Tärnanområdet i Vänersborg.

- För barnen här i Vänersborg handlar det om att utveckla sitt eget språk. Men det handlar också om en kulturell identitet, att barnen ska känna stolthet över sitt modersmål och över att vara rom, säger Arzija.

När Arzija Bajramova själv var liten bodde hon i Makedonien och gick i en skola där all undervisning skedde på makedonska.

- Redan då drömde jag om att få läsa och

skriva något på romani, berättar Arzija.

Idag följer hon det arbete som pågår i Sverige och internationellt för att fastställa skrivregler för romani.

Biblioteket

På biblioteket i Vänersborg sökte man efter litteratur på arli men upptäckte att det inte gick att få fram. Det var då man i samarbete med förskolan beslöt att göra något åt saken. Arzija och hennes kollega Fatima Miftar översatte texten i 15 kända svenska barnböcker och läste in på cd-skivor. Skivan, som också innehåller en svensk inläsning, har placerats längst bak i den svenska boken. På det viset blev det ingen dyr produktion, och kommunen har inte fått några särskilda projektmedel för den.

Översättningsarbetet har inte alltid varit så lätt, berättar Arzija. Ibland har romska vardagsord saknats och hon har fått skapa nya sammansättningar.

- Böckerna valdes ut i samråd med pedagogerna på förskolorna, berättar barnbibliotekarie Thomas Johansson.

Man bestämde till exempel att det skulle vara svenska barnboksklassiker (som Alfons och Max) eller böcker som tränar begrepp (som Totte-böckerna) eller böcker med ett mångkulturperspektiv (som Siv Widerbergs).

- Författarna var väldigt tillmötesgående och lät oss göra inläsningen utan kostnad, berättar Thomas.

Varje bok har producerats i tio exemplar. Böckerna ska användas när man tränar arli i förskolan. Föräldrar ska också kunna låna hem dem i förskolans bokpåsar.

Föräldrarna

De romska föräldrarna är inte vana vid att möta litteratur och inläsningar på sitt modersmål. Arzija Bajramova berättar att en del blir osäkra när de uppmanas att träna språket tillsammans med sitt barn;

- En del vågar inte ta ansvar för att lära barnen mer romani än den som pratas hemma. De tror att barnen inte lär sig svenska då, berättar Arzija.

På föräldramöten i förskolan och skolan betonar man vikten av att barnet lär sig sitt modersmål. Forskning visar att goda kunskaper i modersmålet också underlättar för barnet att lära sig svenska och att bli tvåspråkigt.

När förskolorna i Vänersborgs kommun på kort tid tog emot många barn från andra kulturer inleddes ett samarbete som nu är väl etablerat mellan barn- och utbildningsförvaltningens stödenhet, förskolan, skolan, folkbiblioteket, modersmållärare och BVC. Man följer ett program som bland annat innehåller kompetensutveckling för personalen, språkobservationer och en språkplan för varje barn.

Blivande föräldrar behöver biblioteket

Ju tidigare desto bättre. Barnets språkutveckling börjar redan under fosterstadiet. Så tidigt kan bibliotekets uppsökande verksamhet också börja. När barnet väntas har de blivande föräldrarna ofta mer tid att läsa än efter förlossningen och deras behov av vederhäftig information är stort. Kan biblioteket nå de blivande föräldrarna redan under graviditeten läggs dessutom en god grund för att möta dem senare, när barnet är fött.

Text : Ann-Marie Evers

Gunna Grähs har gjort illustrationen till projektet "Tänk dig glädjen att få födas rätt in i språket och litteraturen".

I projektet med det poetiska namnet; "Tänk dig glädjen att få födas rätt in i språket och litteraturen" samarbetar Regionbiblioteket med barnmorskemottagningar och bibliotek i sex kommuner i Västra Götaland. Hörnspelare i projektet är nya foldrar till barnmorskor och blivande föräldrar, översyn av bibliotekens föräldrahyllor, fortbildning för personal och träffar med blivande föräldrar. Gudrun Broberg är samordnande barnmorska i Skaraborg;

- Många blivande föräldrar söker på nätet om graviditet, förlossning och så vidare och hittar information av all möjlig kvalitet. Ofta sådant som skapar oro. Vi ägnar mycket tid i föräldrautbildningen åt att tillrättalägga,

säger Gudrun Broberg och fortsätter;

- Det är väldigt viktigt att föräldrarna får information som inte kan ifrågasättas. Det är så bra när vi lugnt kan rekommendera litteratur. Att biblioteken har valt ut den blir en kvalitetsstämpel.

Språkutvecklingen börjar redan i mammas mage. Fostret har en väl utvecklad hörsel tidigt i graviditeten. Forskning visar att spädbarn känner igen, och blir lugnare av ljud som de hört redan i magen.

- Många föräldrar får en riktig aha-upplevelse när de blir medvetna om det, säger Gudrun.

- Att läsa en bok för sitt ofödda barn kanske inte känns helt naturligt men man kan prata, sjunga och spela lugn musik. Det är perfekt med syskon som pratar i maghöjd, säger Gudrun Broberg.

Magisteruppsats

För några år sedan kom en magisteruppsats vid Bibliotekshögskolan i Borås, som visade att föräldrar som kom till traditionella BVC-träffar på biblioteket, gärna velat ha information tidigare, redan under graviditeten.

Det har många fördelar att träffa föräldrarna tidigt, menar barnbibliotekarie Carola Fredriksson i Götene, en av de medverkande kommunerna:

- När man träffas under graviditeten når man ofta båda föräldrarna – och det är lugnare än när bebisarna är med. Samtidigt läggs en bra grund för att träffa föräldrarna senare när barnet är fött, säger Carola Fredriksson.

Under hösten kommer föräldragrupper i de sex kommunerna få besök av kulturjournalisten Andreas Ekström som bland annat skrivit den uppmärksammade boken Hemliga pappan.

Fakta om projektet:

Namn: "Tänk dig glädjen att få födas rätt in i språket och litteraturen!"

Pågår: under 2007.

Drivs av: Regionbibliotek Västra Götaland

Ingår i projektet: biblioteken och Primärvården/Barnmorskemottagningarna i Norrby/Borås, Götene, Herrljunga, Lidköping, Mariestad, Lindome/Mölnadal

Stöd från: Statens kulturråd 100 000 kronor.

Mål: "i nära samverkan med familjecentraler och barnmorskemottagningar utveckla ett positivt samarbete kring litteratur och läsning för målgruppen blivande mammor och pappor".

Magisteruppsats: "Föräldrar i fokus! En studie av småbarnsföräldrars informationsbehov och barnbibliotekariernas intentioner med föräldraträffarna" av Fredrike Holzhausen Henriksson och Annica Klahr. Bibliotekshögskolan i Borås (2004:95)

Marie och Erland. Lässtunden skapar kontakt och gemenskap.

Högläsning för dementa - Känslan stannar kvar

- Att få chans att höra högläsning borde vara en rättighet i äldreomsorgen, anser Marie Schelander. Hon arbetar med demenssjuka på Säterigårdens äldreboende i Mölnlycke.
- Fundera på vad en bok, en film, en upplevelse betyder för dig? Känns det ändå in i magen? Precis så är det för de gamla här. Även om de inte minns efter tio minuter vad vi har läst, så stannar känslan av välbehag kvar.

Text : Ann-Marie Evers
Foto: Mehrdad Modiri

Det finns många värdeskapande delar i högläsningen; Gemenskap och samtal. Meningsfullhet. Aktivitet. Och omvänt: om de demenssjuka är uttråkade och känner sig ensamma så ökar de negativa beteendena; Rop. Oro. Aggressivitet. Sömnsvårigheter .

Marie Schelander är undersköterska med vidareutbildning inom demensvård. Hon är ibland ute och föreläser för annan vårdpersonal och har lätt för att formulera varför högläsning i demensvården är så viktigt.

- Ett dygn har 86 400 sekunder. De demens-

sjuka har lika många sekunder som du och jag. Men hur många är meningsfulla?

- Böckerna bidrar till att de gamla får ett meningsfullt liv. De har varit friska tidigare och i lässtunden kommer det friska fram. Jag skraddarsyr berättelsen efter dem som är

med. Jag kan deras levnadshistoria och kan knyta an boken till deras egna liv.

- Många lever med känslan av att vara värdelösa, inte till någon nytta. De behöver meningsfullhet i sina liv.

- Man har också chans att bygga upp en förväntan så att det finns något att se fram emot, säger Marie.

Boken som föremål - till och med symbol - kan vara nog så viktig. Marie berättar om damen som fick en bok att läsa och bar runt den till sängen, till matbordet, hade den på rollatorn. Kvinnan läste aldrig boken, men den fick henne - som haft ett ansvarsfullt arbete - att känna sig en smula viktig.

Favoriter

Kärlek är ett favorittema för högläsningen - många saknar kontakten med dem som de tyckt om. Marie berättar;

- En gång läste jag kärleksdikter på alla hjärtans dag. Efteråt började jag själv hitta på en dikt: "jag är så kär", började jag. En av männen vid bordet fyllde i: "jag är så hjärtans kär, jag lever helt i en kärlekssfär". Å vilken man! Plötsligt såg jag honom så som han varit när han var frisk.

På Säterigården brukar man läsa högt flera gånger i veckan. Oftast LL-böcker.

Boken "Festa och fira" - om årets högtider - är populär. Läser man om midsommar kan det hända att någon vill ta fram sin brännvinsflaska från rummet (jo, det är tillåtet).

- Så var det häromdagen när vi läste om midsommar på vår sommarfest, berättar Marie.

Minnet av en sådan kväll kan stanna kvar - även om minnet är kort. Nästa dag var det en av männen som glädde Marie och hennes kollegor med att säga:

- Tack för igår!

Samlade till lässtund på Säterigårdens demensboende. Idag ska Marie läsa populära boken "En naken karl".

Det är högläsningstund på avdelning Fridhem på Säterigården i Mölnlycke. Idag har Marie Schelander valt en av äldreomsorgens och omsorgens allra populäraste böcker "En naken karl" av Johan Werkmäster.

Åtta boende, två kvinnor och sex män dricker kaffe vid bordet. Alla orkar inte sitta kvar. Men när två har lämnat bordet blir det lugn och koncentration. Marie anpassar berättelsen. Kortar ner den i början där den är omständlig. Läger till lite här och där. Hon låter huvudpersonen, herr Jansson, dricka en starköl istället för te (belåtet brummande runt bordet). Marie tittar ofta upp, kommenterar ibland. När herr Jansson och hans grannfru, fröken Lasker, tittar djupt i varandras ögon sänker Marie rösten...

Det hela är en tokrolig kärlekshistoria som slutar med att fröken Lasker och herr Jansson hamnar nakna i samma säng. Gamla människorna!

När Marie läst färdigt blir det flera kommentarer runt bordet;

- Den var väldigt bra! Väldigt spännande.

Marie vill gärna veta vad de tycker; Får gamla människor sova nakna tillsammans?

Om det råder stor enighet;

- Jojomen!

En man säger långsamt och mycket tydligt;

- När man lyssnar på dig så tänker man: vilken förmåga hon har. Hon läser väldigt bra.

Marie strålar mot honom. Hon avslutar stunden och lovar att nästa gång ska hon läsa fortsättningen; En naken karl i Paris.

Norsk forskare går på djupet - Biblioteken och mäns läsning

Män läser mindre än kvinnor. Det visar all statistik.

En av dem som velat tränga bakom statistiken och veta mer är Jofrid Karner Smidt som undervisar i biblioteks- och informationsvetenskap vid Högskolan i Oslo.

Jofrid K Smidt har vänt på frågan; Istället för att undersöka varför män inte läser, vill hon veta mer om varför män läser. Hon har djupintervjuat nio män som läser mycket, för att få mer kunskap om hur folkbiblioteken kan bli bättre litteraturförmedlare för män.

Text : Ann-Marie Evers

Jofrid K Smidt har tagit sin utgångspunkt i att folkbiblioteken används mer av kvinnor än av män. Men hon tycker inte att biblioteken har någon nytta av statistik över läsvanor och mediekonsumtion när man utformar sin litteraturförmedling. Statistiken är alldeles för översiktlig och generell, ibland till och med felaktig. Själv vill hon gå på djupet. Hon vill undersöka komplexiteten i mäns läsvanor

- Jag är inte intresserad av att generalisera utan vill få svar på några bra frågor genom att undersöka olika läs-typer, olika "läse-karriärer", säger Jofrid.

I sin undersökning har hon intervjuat nio män som läser mycket. De har olika yrken; såsom byggnadsarbetare, rockmusiker, banktjänstemän... De flesta är runt 40 år och trots att de är mitt i yrkes- och familjeliv väljer de att läsa. Men deras läsvanor är väldigt olika. Jofrid K Smidt berättar;

- Två började läsa väldigt tidigt och två väldigt sent. En av dem läste hela Anna Karenina redan som sjuåring och har sedan läst sig igenom hela den europeiska litteraturhistorien för att nuförtiden bara läsa korta

texter som noveller, lyrik och "flash fiction" på nätet. En annan man läser helst böcker på 500 sidor eller mer - han avskyr romaner som slutar för fort. En man läser bara spänning och action medan flertalet säger sig ha övergått till annat. En av männen slutade läsa skönlitteratur för tjugo år sedan och läser nu bara facklitteratur.

Något har de ändå gemensamt; De läsande männen har mött någon engagerad person som har gjort dem till läsare. Det kan vara pappan på småbruket, en bibliotekarie, en författare eller en vän.

- Maskulina förebilder - ett personligt möte och en litteraturförmedling som skapar tryck, spänning och engagemang runt läsningen är väldigt viktigt för pojkars läsning, säger Jofrid Karner Smidt.

Könsskillnader

- Att läsvanor har med kulturskapade könsskillnader att göra är jag helt säker på, fortsätter hon.

- Lesesenteret vid Universitetet i Stavanger har flera gånger visat att socialiseringen på dagis tidigt skapar könsskillnader. I alla fall på norska dagis kan barnen ofta välja mellan fysisk lek och högläsning. Pojkarna tenderar att välja den fysiska leken och flickorna högläsningen, säger Jofrid K Smidt.

Tidigt grundlagda könsroller gör också att pojkar tidigt bli mer bekanta med faktatexter än med berättelser, menar Jofrid.

Lesesenteret publicerade 2005 en undersökning av pojkars läsning med titeln "Jeg leser aldri - men jeg leser alltid". Den visade att pojkarna ofta läste utifrån ett nyttoperspektiv - för att lära sig saker. Många svarade att de inte är några bokläsare eftersom de trodde att frågan bara gällde läsning av skönlitteratur.

Vad kan biblioteken göra?

Det är en väldigt intressant fråga tycker Jo-

frid K Smidt.

- Biblioteken kan gå ut med PR-material där man betonar högläsningens betydelse och framhåller manliga förebilder.

- Man kan ha män som gäster i förskola, skola och bibliotek. Män som kan ge en bild av läsning som något annat än skolarbete. Det kan vara författarna själva eller män som jobbar med helt andra saker - män i lokalsamhället som inte associeras med skolan.

- En rockmusiker till exempel skulle kunna både spela och prata böcker.

Lite farlig

Jofrids intervjuer visade att många av männen hade haft en vänkrets när de var i övre tonåren, som läste lite "farligare" litteratur. Sådan som kanske handlade om sex eller droger. Litteratur som inte var så snäll och praktig.

- Pojkarna läste som ett sätt att testa sin opposition, de hade ett nätverk där de gav varandra böcker och lästips. Ett slags underground-nätverk, berättar Jofrid. Hon fortsätter;

- Jag tror att biblioteken måste bli modigare och mer kontroversiella. Det är en demokratisk förpliktelse att bidra till det offentliga samtalet och det kan också locka fler unga män.

- Debatten kommer inte igång genom det generella, utan när man vågar sätta väsentliga frågor på sin spets. På museerna har man haft något som kallas "hot spot" - provocerande utställningar som ska skapa debatt och som är lätta att sätta upp och ta ner.

En fråga som Jofrid Karner Smidt skulle vilja undersöka närmare - kanske genom en statistisk undersökning - är tendensen hon märkt att pojkar och män inte gärna talar om sin läsupplevelse. De vill kanske behålla den för sig själva? Något som kan vara viktigt att tänka på i skolan. Och kanske kan det förklara varför så få män deltar i läsecirklar?

Läs för mig pappa! Om närhet, språk och makt

Text: Ann-Marie Evers Foto: Annica Åkesson

Första gången Joachim Hurtig var med på en Läs för mig pappa-träff drabbade den honom direkt. Då skulle han själv snart bli pappa. Sedan dess har han arrangerat flera pappa-träffar i sitt arbete på ABF i Göteborg. Och han har läst mycket för nu tvååriga sonen Johannes.

-Det är så otroligt häftigt när man sitter med sin pojk och pekar och pratar. Att få följa sitt barns språkutveckling och den närhet som det ger.

Närheten är det största. Med det finns helt klart en annan aspekt också:

- Det handlar om en maktfråga. Ska vi kunna förändra samhället så måste vi bemästra språket, säger Joachim Hurtig. Läs- för mig pappa-projektet startade i

Sandviken 1999. Det är ett samarbete mellan Byggnadsarbetareförbundet, Kommunalarbetareförbundet, IF Metall, SEKO, Hotell och Restaurang, ABF och En bok för alla. Kulturrådet ger ett ekonomiskt stöd.

Syftet är att få män inom LO:s fackförbund att läsa mer böcker och bli läsande förebilder för sina barn. Utgångspunkten är det faktum att många män inom LO inte läser. Mellan 1999 och 2003 ökade andelen män inom LO som inte läser böcker alls, från 38 procent till 47 procent. Därefter skedde ett litet trendbrott men andelen icke-läsare är fortfarande mycket hög, 44 procent, 2005.

1 200 pappor

Sammanlagt har cirka 1 200 pappor deltagit i Läs för mig pappa-träffar runt om i Sverige, från Skellefteå i norr till Ystad i söder. Nya träffar planeras hela tiden. I Göteborg blir

det en träff på ABF:s studiehjem i Folkets Hus den 27 september och träffar planeras i Uddevalla och Bengtsfors i början av 2008. Författaren Torgny Karnstedt och litteraturpedagogen Susanna Ekström brukar medverka och man gör studiebesök på närmaste bibliotek.

-Vi har varit på Linnéstadens bibliotek och då märker man att många skaffar lånekort, det första dom haft sedan dom var barn, berättar Joachim.

Annars är han medveten om att det kan vara så att många redan "frälsta" pappor kommer på träffarna. Men alldeles säkert sätts ett samtal igång på arbetsplatserna efteråt – om inte annat brukar ju arbetskamraterna undra vad man varit iväg på.

(Genom sin fackliga organisation får deltagarna i pappa-träffarna ersättning för förlorad inkomst).

Regionbiblioteket och Ikea lanserar Sune och Bert på ryska

Hur översätter man ordet tjejtjusare till ryska lågstadiebarn?

Ja, det är en ganska delikat uppgift. Det gäller att hitta rätt tonläge. Får inte bli vulgärt eller anstötligt för vare sig barn, ungdomar eller deras föräldrar. Men när Eugenia Granat, projektledare på Regionbiblioteket i Göteborg fick uppgiften hittade hon rätt. Tjusare blev frestare.

Text: Lars Bred

Lågstadiebarnen i den ryska staden Elektrostal blev de första att höra första kapitlet ur Sagan om Sune på ryska och det var Eugenia Granat som läste och hon minns händelsen med skräckblandad förtjusning: Fem minuter före det att författarna Sören Olsson och Anders Jacobsson skulle framträda inför skolbarnen frågade Sören Eugenia om hon inte kunde läsa lite ur Sagan om Sune.

- Jag blev alldeles kall, jag hade visserligen översatt lite men hade inga papper med mig. Men i min laptop hade jag texten, så det var bara att fälla upp locket och börja läsa.

Sen bad de Eugenia fråga pojkarna om vilka som var tjejtjusare. En skog av händer sträcktes mot taket. Flickorna fick frågan om vilka som var kilttjusare och det var också en hel del flickor som rodnande räckte upp handen. Samma reaktion och omedelbar succé.

- Då fick jag en riktig adrenalinkick, berättar Eugenia Granat.

Responser enorm

Försöket att lansera Sune och Bert i Ryssland hade tagit sina första stapplande steg. Responser hos barnen var enorma. ”Vi vill höra mer! Vi vill läsa hela boken, var kan man få tag i den?”

De ryska barnen hade tusentals frågor till de två svenska farbröderna som skriver så

roliga böcker.

Eugenia fick stillsamt påpeka att böckerna inte finns på ryska än.

Det andra mötet i Ryssland var med svårflörtade sjundeklassare. Eugenia läste högt ur Bert och Heman Hunters och de låtsastuffa ungdomarna slängde masken och frågorna haglade och stämningen gick i topp. Även den målgruppen kunde ta till sig Sören Olsson och Anders Jacobssons författarskap.

Svenska barn- och ungdomsförfattare är ju inte okända i det stora landet i öster. Astrid Lindgrens figurer är översatta och lästa sen mitten av 1950-talet i dåvarande Sovjetunionen. Stalin-eran tog slut i och med Stalins död 1953 och ”tövädret” under Chrustjev inleddes. Utländsk litteratur kom in i landet.

Störst av alla Astrid Lindgrens figurer är inte Pippi Långstrump, Emil eller Ronja Rövardotter utan Karlsson på taket. Han är själva symbolen för en lycklig barndom för de ryska barnen. Teaterföreställningar om Karlsson på taket spelas inför barn och föräldrar och barnen skriver rörande brev till Karlsson och ber honom om hjälp med olika saker. Han är den mysiga figuren.

I Sverige är han en lagom tjock man i sin bästa ålder som skryter och ljuger och har sönder saker. Så olika kan man tolka en karaktär.

Ulf Stark, Annika Thor och Maria Gripe

finns också på ryska liksom de svenska klassikerna August Strindberg och Selma Lagerlöf.

Men Sune och Bert. Hur skulle detta gå? Vem kom på idén? Var de inte lite för fräcka, lättviktiga och för roliga?

”Pojkromantismen”

Författarna Sören Olsson och Anders Jacobsson har mutat in en ny genre – pojkromantismen.

- Pojkar i Ryssland lider brist på igenkännande litteratur. Det sa bara klick i huvudet på mig under ett samtal med en rysk vän och jag såg böckerna om Sune och Bert i bokhyllan. Sune! Där har vi det, förstod jag, berättar Eugenia Granat.

Eugenia diskuterade det hela med gruppen som skulle med till Ryssland. En omfattande lista på möjliga namn gjordes upp och Bert och Sune var med på den. Till slut skrev Eugenia till de båda författarkusinerna Sören Olsson och Anders Jacobsson för att höra sig för hur de ställde sig till idén: ”Sune och Bert go east.”

De nappade på idén på en gång. Sen har täta kontakter givit ett samspel som kan mynna ut i en lansering i Ryssland med hjälp av översättaren Eugenia Granat som är utbildad språk- och litteraturvetare i Ryssland. Än så länge har inga ryska förlag nappat

på utgivningen och det finns inga pengar till översättning. Men trion skall samarbeta med möbelvaruhuset Ikea. Eugenia, Sören och Anders översätter Sagan om Sune och Berts dagbok. Så köper Ikea upp upplagan på cirka 3 000 exemplar för att sälja på sina åtta varuhus i Ryssland.

- På det sättet hoppas vi att väcka uppmärksamhet hos förläggare i Ryssland som kan tänkas köpa rättigheterna, säger Eugenia Granat som till "vardags" arbetar som projektledare för projektet biblioteksvårdar med annan språklig bakgrund än svenska.

Sjundeklassare var först att träffa Bert på ryska. Mellan Sören och Anders sitter projektledare Eugenia Granat.

Lågstadieskolor från Elektrostal fick träffa Sune.

Ryska barnbibliotekarier på besök i Essunga.

Foto: Anders Storm Bildmontage: Annica Åkesson

Sören och Anders i Ryssland: Glädjen och känslorna viktigast

Anders Jacobsson och Sören Olsson är författarparet som har nära till barnet i sig. Succéerna med böckerna om Sune och Bert har glatt mängder med barn och ungdomar i Sverige och utomlands. Nu står de inför en lansering i Ryssland med hjälp av Regionbibliotek Västra Götaland och Ikea.

Text: Lars Bred

– Moskvaresan var som en skolresa för oss. Vi visste ingenting hur vi skulle bli mottagna och vi försökte vara så öppna som möjligt under besöket, berättar Anders i sitt rymliga kök i huset utanför Örebro på Närkeslättan.

Sonen Moses två år har vattenkoppor men far ändå runt som en skottspole. Pappa Anders delar ut glass, leker med gosedjuren, ger Moses en fjärlshåv, samtidigt som han berättar om Rysslandsäventyret. Efter ett tag dyker kusinen, bästa vännen och författar-

kollegan Sören Olsson upp till Moses stora glädje.

– Det var Eugenia Granat som ringde oss och frågade om vi var intresserade av att åka till Moskva för att träffa barn och ungdomar och berätta om Sune och Bert, säger Anders.

De blev positivt överraskade av vad de såg i Ryssland.

– Vi har mer gemensamt med ryssarna än med amerikanerna. Lite samma kynne kan man säga. Ryssarna har en historisk börda och ett allvarligt vemod i sig. Vi försökte vara så glada och roliga som möjligt när vi var där och det verkar som de tog det till sig, berättar Anders.

Ni kanske kan förändra något i ryska ungdomars tänkande och i deras uppväxt, om lanseringen lyckas?

– Vi har inte tänkt så långt men när du säger det så verkar det hisnande. Vi möter ju den första generationen som vuxit upp med Sune och Bert när vi är i skolor och de har en annan attityd och är mer öppna, säger Sören.

Det ryska äventyret

Sagan om Sune och Berts dagbok skall översättas till ryska av Eugenia Granat. Hon jobbar som projektledare på Regionbibliotek Västra Götaland i Göteborg. Hon har själv rysk bakgrund och var också tolk när Anders och Sören var på besök i Moskvas omgivning.

– Det var ett härligt gäng med Lena Skoglund, Malin Koldenius, Eugenia, ett par andra bibliotekarier och vi, säger Anders.

Det är meningen att åtminstone en av böckerna skall ligga klar på Bok & Biblioteksmässan i Göteborg i september. Sen väntar det ryska äventyret.

Ikea har åtta möbelvaruhus i Ryssland och där är det meningen att böckerna ska säljas. Sen kanske nåt ryskt förlag köper rättigheterna och ger ut böckerna i massupplagor. Det är i alla fall förhoppningen.

"Livet får hända"

Anders och Sören är lanserade i 20 länder och de håller produktionen igång och bar-

nasinnet levande trots att de båda passerat 40 år.

– Vi har öppnat kanalerna till barnet inom oss, hävdar Anders.

– Livet får hända, det finns inga hinder i vägen, säger Sören.

De har jobbat ihop i 24 år men aldrig varit osams.

– Vi bestämde oss redan från början att ha ett prestigelöst samarbete. Vi blir aldrig irriterade eller förbannade på varandra, säger Anders och fortsätter:

– Det är en nidbild att vi skulle vara två flabbande idioter, vi har ett djup också. Vi har båda drabbats av hårda törnar i livet men vi gräver inte ner oss i vårt privata elände.

Vad vill ni med ert författarskap?

– Sprida glädje och att känna och bejaka alla våra känslor. Det är vår mission. Vi har aldrig känt några som helst hinder i vår strävan att sprida glädje, säger Sören.

Kreativiteten sinar inte, den tilltar. De har idéer som räcker i tio år till. Hur gör de?

– Det är märkligt men det är som en öppen kran, det bara kommer tankar och idéer hela tiden. Det gäller att ha spontantiteten levande.

Bok & Biblioteksmässan

- Sune.se & Seriozja.ru

Torsdagen den 27 september kan du lyssna på Anders Jacobsson och Sören Olsson. Tillsammans med Artur Givargizovs, rysk barnboksförfattare, diskuterar de ryska och svenska barn- och ungdomsböcker – och hur man sprider intresset för varandras litteratur.

Tid: 11.00 - 11.45

Regionbiblioteket goes east

Projektet "Sune och Bert go east" är en del av ett större samarbete mellan Regionbibliotek Västra Götaland och Ryssland. Projektet handlar om att länderna skall stimuleras och lära av varandra när det gäller barn- och ungdomslitteratur. Det handlar också om att svenska bibliotek ska kunna fungera som modell för biblioteksutveckling i Ryssland.

Text: Lars Bred

Regionbibliotekets chef Lena Skoglund var tidigare kulturchef i Örebro där man samarbetade med olika ryska kulturinstitutioner. På en konferens i Oslo 2005 träffade Lena Skoglund sin gamla vän Lidia Zharkova som ville sätta igång ett liknande samarbete, den här gången med Västra Götalandsregionen. Sen gick allt fort. Ett projekt finansierat av Svenska institutet tog form.

Syftet är både att öka förståelsen mellan svensk och rysk barnlitteratur och att ge inblick i hur biblioteken arbetar. Ganska snart hittade man Krasnogorsk i Moskva-regionen där det nya regionala barnbiblioteket ska ligga. Krasnogorsk är belägen tre mil utanför Moskva.

- Krasnogorsk vill bli Rysslands Silicon Valley, säger Lena Skoglund.

I augusti 2006 åkte Lena Skoglund tillsammans med medarbetarna Malin Koldenius, konsulent, och Eugenia Granat, projektledare, till Moskva. Där berättade de om svensk biblioteksutveckling och förändringsarbete för att försöka inspirera de ryska kollegorna.

Ryskt besök

Det mötet resulterade i att man bjöd in några barnbibliotekarier från Moskva-regionen att besöka bibliotek i Sverige för att få kunskap om bredden i den svenska folkbiblioteksverksamheten. De besökte biblioteken i Essunga, Kungsbacka, Kungälv, Malmö och Halmstad.

- När de kom tillbaka och visade bilder på de stora, vackra biblioteken i Malmö och Halmstad och berättade hur de svenska bib-

lioteken arbetar blev de inte trodda. Deras kollegor trodde att de ljög. Det kan inte vara sant, sa de, berättar Lena Skoglund.

Så i mars 2007 åkte en delegation över från Sverige till Krasnogorsk-området för att delta i en barnboksvecka och man beslöt att ta med två svenska barnboksförfattare. Valet föll på Anders Jacobsson och Sören Olsson. Ryska bibliotek hade i sin tur med sig böcker som de trodde skulle passa svenska barn och ungdomar.

Samarbetet med ryska biblioteken fortsatte med att 8 ryska barnbibliotekarier kom till Sverige för att utbildas i hur man bygger en webbplats liknande vårt Barnens Bibliotek. På Bok & Biblioteksmässan i Göteborg i september anordnas ett seminarium om översättningar av rysk och svensk barn- och ungdomslitteratur.

Fler mässor

Barnbokskaraktärer som Bert och Sune har inte funnits i Ryssland där barnlitteraturen mer präglas av traditionella sagor. Men under senare år har det kommit ut mer spännande och modern rysk litteratur, riktad till barn och ungdomar.

Artur Givargizov skriver mycket roliga böcker för barn i låg- och mellanstadieåldern. Han kommer också att medverka på Bok & Bibliotek i Göteborg i september.

I oktober 2007 är svenskarna åter inbjudna till Moskva, denna gången till mässan BibliObraz, där barnlitteratur och barnbiblioteksfrågor tas upp. BibliObraz är en internationell bok- och biblioteksmässa och den största i Ryssland.

Liten kommun med stora mål

Tanum satsar på läslusten

Anneli Stenberg är nyanställd som litteraturpedagog i Tanums kommun i norra Bohuslän. Den lilla kommunen med det stora målet att ha "Sveriges bästa skola". Annelis uppdrag är att stimulera och inspirera till läsning.

Bokprat är en självklar del av hennes jobb. Det är också naturligt för henne att koppla ihop litteratur med elevernas eget skrivande och berättande.

Text och foto: Ann-Marie Evers

Det tar ett tag innan alla ungdomarna kommit till ro i klassrummet. Det är gymnasiets årskurs ett på yrkesinriktade linjer och fria programmet i Tanum; 18 killar och 7 tjejer. Anneli börjar bokpratet som hon brukar, med att fråga vilka böcker de själva gillar?

- Fantasy, typ Eddings, säger en av killarna. Ett par av flickorna gillar självbiografier.

Anneli har laddat upp med ett bord med många olika böcker och hon pratar kort om runt 15 av dem. Hon sitter ner medan hon pratar för att markera samma nivå som eleverna. Efteråt får alla gå fram till bordet och välja. Många vill prata med henne och få hjälp. För Anneli är det viktigt att varje

elev får något som passar just honom eller henne.

Litteraturens möjligheter

- Motivationen är så viktig för förståelsen för att man ska kunna ta till sig boken. Det handlar inte bara om en teknisk läsfärdighet, säger Anneli.

Hon är inte förtjust i klassuppsättningar med samma bok till alla. Det ska finnas fler att välja på.

Anneli är knuten till biblioteket på kulturhuset Futura i Tanum, där det också finns gymnasielinjer och vuxenutbildning. Hon är litteraturvetare med särskild inriktning på

barn- och ungdomslitteratur och litteraturpedagogik.

- Litteraturen innebär så många möjligheter. Det har den gjort för mig.

- Man får en annan förståelse för sig själv och för andra människor. Böckerna vidgar hela ens tankevärld och ger idéer och lust att tänka i nya banor, säger Anneli.

Litteraturpedagog är en ovanlig tjänst i svenska skolor. Annelis uppdrag i Tanum gäller förskolan till gymnasiet. Men barnbibliotekarien arbetar redan mycket med förskolan. Därför har man bestämt att Anneli ska ha sitt fokus från årskurs tre och uppåt.

- Jag tror att jag ska lägga mycket krut på mellanstadiet och högstadiet. Med speciella läsprojekt för 5 – 6 klassare. Det är en ålder då man riskerar att tappa slukarålderns läsinträsse, säger Anneli.

Hon har åkt runt och presenterat sig på alla

skolorna i kommunen.

- Det har varit väldigt positiva reaktioner från lärarna. Jag har varit tydlig med att jag inte kommer med färdiga lösningar utan vill att vi ska arbeta tillsammans.

Fältet är stort och Anneli håller som bäst på att planera och prioritera för hösten.

Inventerar skolbibliotek

I hennes uppdrag ingår också att inventera skolbibliotek och bokbestånd ute på skolorna. Hon kommer att lämna förslag på förbättringar till rektorerna.

- Det har hänt att jag blivit gråtfärdig när jag hittar trasiga böcker och uppslagsverk från 60-talet. Så kan man ju inte ha det om man vill bli Sveriges bästa skola, säger Anneli.

Innan hon kom till Tanum arbetade Anneli Stenberg sex år i Mölndal, först med Möln-

dals kulturverkstad och sedan som samordnare för ungdomskultur.

Skrivarkurser

Hon har hållit många skrivarkurser för barn och ungdomar och vill gärna göra det i Tanum också. Framför allt på högstadiet har lärarna varit intresserade av att arbeta med kreativt skrivande.

- Alla människor bär på berättelser och det vill jag uppmuntra.

På sina kurser brukar Anneli introducera olika genrer som deckare, fantasy eller skräckberättelser.

- En fast form och struktur kan vara förlösande för kreativiteten, säger Anneli.

Innan eleverna slutar högstadiet ska de få gå en berättarpromenad. De får bränsle till en berättelse genom att ställas inför val vid olika stationer. Det kan till exempel handla om att välja miljö, huvudperson, händelse eller form.

"De som läser skriver bättre"

Svensklärare på gymnasiet, Kim de Bruin:

- Det är bättre att locka till läsning än att tvinga. Jag har många elever som inte har någon skolmotivation och har förutfattade meningar om att böcker är tråkigt.

- Därför är det så bra att kunna samarbeta med Anneli som vill väcka lusten att läsa och känner till många olika sorters böcker.

- Det är viktigt att eleverna läser! Det är viktigt för det demokratiska samhällets skull. Media får alltmer makt i vårt samhälle. Då behöver man kunna reflektera och tänka kritiskt. Och det är svårt att göra om man stoppas av ett läsmotstånd och bara läser korta notiser på Internet. De som läser, skriver också bättre. Det märker jag på uppgifter som eleverna lämnar in.

"Anneli tillför något nytt"

Chef för barn- och utbildningsförvaltningen, Lennart Christensson:

- Jag kan inte tänka mig någon enskild del som är viktigare i skolan än förmågan att läsa. Om man tappar läsningen så riskerar man att tappa hela skolgången.

- Anneli ska vara med och jobba tillsammans med pedagogerna. För oss har det varit viktigt att hon varken är lärare eller bibliotekarie utan tillför något nytt.

- Utvecklar man läsandet så stimulerar det också andra kreativa förmågor – och vice versa. Vi ska ta vara på Annelis särskilda kompetens när det gäller skrivande och muntligt berättande.

- Kreativitet är viktigt! Tiden är förbi då skolan skulle komma med alla färdiga svar och lösningar. Idag kräver det livslånga lärandet att vi kan skapa ny kunskap.

Anneli Stenbergs tips på metodhandböcker:

Norberg, Inger: Läslust och läslit; idéer för högstadiet och gymnasiet

Malloy, Gunilla: Reflekterande läsning och skrivning

Vygotskij, S, Lev: Fantasi och kreativitet i barndomen

Stensson, Britta: Mellan raderna; Strategier för en tolkande läsundervisning.

Ungdomar önskar fler boktips från sina lärare

Framsidan samlade läsintresserade ungdomar ur biblioteksrådet på Vasaskolan i Skövde till ett samtal om läsning.

Det är inget fel på klassiker. Men själva ordet är kanske inte så lyckat om man vill locka till läsning?

- Jag tycker ordet klassiker låter som "klassisk musik" och eftersom jag inte gillar det så tycker jag det låter tråkigt, säger Theresia Renström som går i sexan.

Framsidan träffar läsintresserade ungdomar på Vasaskolan i Skövde för att prata om böcker och läsning. Tips på bra böcker får ungdomarna ofta från kompisar och från mamma och pappa. Men de skulle gärna vilja ha fler boktips från sina lärare.

Text och foto: Ann-Marie Evers

I Vasaskolan i Skövde går cirka 630 elever i årskurs 6 till 9. Vasaskolan har valt som profil att vara en "skrivande och läsande skola".

Det innebär bland annat att eleverna har 20 minuters fri läsning på schemat fyra dagar i veckan. Alla lärare på skolan ansvarar för läsgrupper även om de normalt undervisar i andra ämnen. Eleven väljer boken fritt men skriver en loggbok. Läraren begär in loggboken då och då för att följa elevens läsutveckling.

Laila Bulduk och Oscar Appelkvist går i åttan, Viktor Bergsten och Peter Söderberg går i sjuan, Theresia Renström, Linn Tunér, Robin Alexanderson och Lina Steen går i sexan. Alla ingår i skolans biblioteksråd. För dem är det ingen större skillnad mellan vad de läser på fritiden och vad de läser på 20-minuterspassen i skolan.

Hur får ni tips på bra böcker?

Alla får tips på böcker från kompisar. Filmer spelar också stor roll. (De flesta vill se filmen först och läsa boken sedan).

Laila: - En del böcker får så mycket reklam och man läser dom för att alla andra gör det. Men dom bästa böckerna är inte så kända. Jag får ofta boktips på Internet, på chattsidor för läsintresserade ungdomar. Många av böckerna är på engelska.

Oscar: - Jag brukar titta på böckernas framsida och baksida. Om jag läser en författare som jag gillar försöker jag hitta fler böcker av samma.

Tips från föräldrar...

Oscar: -Jag brukar få tips från min pappa. Både han och jag gillar thrillers och deckare.

Linn: - Jag får tips från min mamma som håller på att utbilda sig till gymnasielärare. Vi gillar ofta samma sorts böcker.

Peter: - Om man pratar om en bok kan det hända att föräldrarna läst den och tycker att den var bra. Så var det när jag hade en lista

på klassiker med hem.

Laila: - Min mamma läser mest religiösa böcker, men en del av dom kan jag också gilla. Ibland får man tips på de mest konstiga ställen. När vi var på semester en gång satt en kompis mamma och läste en bok. Min mamma sa att jag inte fick läsa den, men 3-4 år senare letade jag upp den. Det var Vampyrkrönikorna och den fanns i Stadsbibliotekets magasin.

...men få från lärare

- Någon gång har jag fått boktips från en lärare, berättar Robin.

Men annars är det ovanligt att ungdomarna får lästips av sina lärare till fria läsningen. Alla skulle önska det. Lärarna behöver inte ge massor med tips – lite lagom bara.

Hittar ni böcker på skolbiblioteket?

Skolbiblioteket på Vasaskolan är under upp- rustning. En lärare har utsetts till biblioteks- utvecklare och medicanslaget har förstärkts. Skönlitteraturen sätts numera upp efter genre och en del efter svårighetsgrad enligt LUS. Det är ett Läsutvecklingsschema som man arbetar efter på skolan. LUS graderar elevens läsförmåga i nitton olika nivåer.

Oscar: - Det är bra nu när böckerna på hyl- lorna är indelade i till exempel fantasy och deckare. Då kan man hålla sig till en typ av böcker som man vet att man tycker om.

Alla eleverna i den här gruppen är över- ens om att det borde finnas fler böcker av olika svårighetsgrad på skolbiblioteket. De tycker att många böcker är alldeles för lätta och barnsliga. De skulle vilja ha fler vuxen- böcker.

Theresia: - En del böcker som ska vara lätt- lästa är egentligen mer svårlästa för dom är så kortfattade och överdrivna och en del har jättestora bokstäver.

Linn: - Jag tyckte det var bra den gången när vi fick en katalog med böcker. Då hade man chans att hitta nya böcker istället för dom man redan läst.

Vad gillar ni att läsa klassiker?

Eleverna framhåller flera klassiker som de

läst och tyckt om; Jack Londons Varghun- den och Skriet från vildmarken. Heming- ways Den gamle och havet, Stevensons Skattkamarön och Vernes En världsom- segling under havet.

Laila och Linn tycker att Annica Thors En ö i havet borde kunna räknas som en klas- siker.

Men frågan är om själva ordet ”klassiker” egentligen lockar till läsning?

Theresia: - Jag tycker att ”klassiker” låter som ”klassisk musik” och eftersom jag inte gillar det så tycker jag det låter tråkigt.

Oscar: - Ordet klassiker säger ingenting egentligen. Varken om det är en bra eller dålig bok.

Är det fel om man tvingas läsa vissa böcker i skolan?

Theresia: - Om man tvingas läsa något kan man få en dålig inställning till läsning.

Laila: - Fast ibland kan man behöva bli tvingad. Det finns ju så många okända för- fattare.

Oscar: - Det kan vara bra att läsa lite av

varje. Det kan vara bra för allmänbildningen att läsa både sånt som man tycker är bra och dåligt.

Flera av ungdomarna håller med Laila när hon säger:

- Man tvingas ju till så mycket annat i skolan så varför skulle man inte kunna tvingas läsa vissa böcker?

Vad säger man till en kompis som inte vill läsa?

Alla är överens om att ska man få en kom- pis att vilja börja läsa så måste det vara en bok som passar den personen, som hand- lar om något den personen gillar. Boken får inte vara för tjock. Gruppen kommer på en lång rad skäl till varför det är bra att läsa; det är roligt, man kan lära sig saker, man får ett bättre ordförråd och stavar bättre.

Laila: - Man kan lära sig livsläxor genom att läsa. Man behöver inte göra samma misstag som andra redan har gjort.

Förmedlarens egen upplevelse avgör om klassikern når fram

Det är viktigt för både lärare och bibliotekarier att man har läst böck- erna och kan vara ärlig och personlig om man vill locka ungdomar att läsa. Det går inte att säga "det här är en klassiker som jag tycker ni ska läsa". Men om man har läst boken och tycker att den är bra och kan prata med eleverna om det, då blir utgångspunkten en annan. Då kan man väcka intresset.

Text: Ann-Marie Evers

Det menar Zahra Safaie, skolbibliotekarie som arbetar på Mediapoolen och Navet i Borås. Hon sitter med i Kulturrådets arbets- grupp som gör urvalet till den nya klassiker- serien för skolan. Femtio titlar ska ges ut. Hittills har sju titlar kommit ut och gruppen har föreslagit ytterligare sju.

Serien ”Alla tiders klassiker” riktar sig till

elever på högstadiet och gymnasiet och nu väljs litteratur från olika länder, olika kultu- rer och språkområden. Den förra klassiker- utgivningen för skolan (hundra titlar 1985 -1995) hade en svensk och västerländsk ut- gångspunkt.

På Kulturrådets hemsida letar man förgäves

efter hur man definierar begreppet ”klassiker”. Men Zahra Safaie tycker det är bra att arbetsgruppen getts ett ganska stort handlingsutrymme när man väljer titlar.

Det finns förstås urvalsprinciper; Utöver att böckerna ska passa målgruppen och spegla olika världsdelar och språkområden, ska det vara kvalitet i bemärkelsen en bra historia med ett bra språk och en bra översättning. Även moderna klassiker ska kunna ingå. Det vill säga lite yngre böcker än man kanske vanligen tänker på, men minst cirka tjugo år gamla.

Viktiga marknadsföringen

Det är Myndigheten för skolutveckling som ansvarar för marknadsföring och informa-

tionen till skolorna.

Det är det som är det riktigt viktiga, menar Zahra Safaie:

- Om klassikerserien ska fungera och stimulera till läsning måste lärarna upptäcka böckerna, läsa dem och tycka om dem. Då når dom också eleverna.

Två föreläsningar för lärare och skolbibliotekarier planeras i Västra Götaland under hösten, den ena i Borås och den andra i Göteborg. Kulturrådets arbetsgrupp består av författare, skolbibliotekarier, litteraturvetare, forskare, litteraturpedag – sammanlagt elva personer som läser och diskuterar titlarna. Man tar gärna emot förslag.

När gruppen valt en titel får bokförlaget ekonomiskt stöd från kulturrådet för att ge ut den i klassikerserien.

Hittills utgivna i nya klassikerserien för skolan:

Achebe, Chinua: *Allt går sönder* (Tranan)

de Assis, Machado: *Vansinnesläkaren* (Alhambra)

Hedayat, Sadeq: *Den blinda ugglan* (Tranan)

Yu, Hua: *Att leva* (Ruin Förlag)

Lispector, Clarice: *Stjärnans ögonblick* (Tranan)

Nguyên, Huy Thiêp: *Skogens salt* (Tranan)

Rulfo, Juan: *Pedro Páramo* (Lind & Co)

Nystartad webbsida i Göteborg för unga som läser och skriver

www.stadsbiblioteket.goteborg.se

Göteborgs Stadsbibliotek har öppnat en ny webbsida för ungdomar. Sidan heter ”dikt & tankar” och där finns länkar, reportage, lästips och en egen blogg. Sidan är tänkt för ungdomar upp till 25 år. Både de som är intresserade av litteratur och de som skriver själva.

Text: Ann-Marie Evers

Dikt & tankar har byggts upp som ett särskilt projekt av plusjobbade bibliotekarien Emma Hildén vid Stadsbiblioteket.

- Litteraturintresserade ungdomar är ofta intresserade av att skriva – eller så kan de bli, säger Emma, som är 26 år och själv skriver. Biblioteket samarbetar med Litterär gestaltning vid Göteborgs Universitet, som hjälper

till att utse Månadens dikt bland inskickade bidrag. Går planerna i lås blir det också en författarskola på sidan med kortare texter, tips på övningar med mera.

Försommarens tema på webbsidan var rockpoesi. Och bland länkarna finns små och mindre kända förlag, poesi- och novellsiter, kalendarier, med mera.

Sidan innehåller också en blogg där Emma ger boktips och reflekterar över litteratur. Hon hoppas att fler bibliotekarier på Stadsbiblioteket vill blogga på sidan framöver. Vem som helst kan kommentera, men inläggen utifrån blir granskade (av Emma) innan de läggs ut (kommunal policy).

Sidan har varit igång några veckor nu, används den tror du?

- Jag tror det. Jag har i alla fall fått in ett par dikter till månadens dikt. Jag håller på att

fixa en statistikräknare till bloggen så snart blir det möjligt att se hur många som läser just den, säger Emma.

En ung tecknare, Jonna Björnstjerna, har gjort illustrationer och månlogg till dikt & tankar.

Succé för Drive-in-bibliotek

Under en vecka i juni slog Trandaredsbiblioteket upp dörrarna för sitt drive-in-bibliotek. Efter förra årets succé då 130 påsar och drygt 500 böcker lånades ut var det dags igen.

Text och foto: Annica Åkesson

Tänkarna om ett snabbt låneförfarande har funnits i några år hos personalen på Trandaredsbiblioteket. Till att börja med funderade de kring ett system inspirerat av en känd snabbmatskedja, där man skulle kunna välja bland olika menyer.

– Men det blev ett drive-in-bibliotek istället, berättar Eva Aspman, bibliotekarie på Tran-

daredsbiblioteket. Vi bar ut bord, satte upp banderoller och skyltar, kontaktade pressen, köpte in pocketböcker och packade påsar. Vi har använt oss av bussfickan precis utanför entrén, eftersom busslinjen dragits in.

Eftersom det inte finns någon möjlighet att flytta ut lånedisken, blir det en hel del manuellt arbete. Alla påsar numreras och en förteckning över alla boktitlar görs i förväg.

– Vi har också gjort i ordning en pärm med en lista över alla numrerade påsar. Den har vi med oss ut och skriver in namn och lånekortsnummer på dem som lånar, berättar Eva. All den positiva respons vi fått gör att allt arbete är mödan värt. De som kommer förbi och lånar påsar tycker drive-in-biblioteket är en jättebra idé.

Många kommer med bil. Men även förbi-passerande cyklister och gående blir nyfikna och många lånar med sig en påse sommarläsning.

– Påsarna innehåller vuxenböcker, men förra året fick vi frågor om ifall vi inte hade påsar som vänder sig till barn och tonåringar. Det är något som vi tog till oss och erbjuder i år, säger språkbibliotekarien Kristina Löcsey.

Eftersom biblioteket ligger intill Trandaredsskolan är det många som inte vet om att det även är öppet för allmänheten.

– Drive-in-biblioteket är ett sätt för oss att synas. Det är också väldigt roligt eftersom vi får kontakt med många människor som vi vanligtvis inte möter i den dagliga verksamheten på vårt bibliotek, säger Eva.

Påsarna:

I varje påse finns det fyra pocketböcker och påsarna är indelade i olika teman, exempelvis kärlek, deckare och blandat. Varje påse är märkt med ett nummer och en förteckning gjordes över vilka titlar som låg i de olika påsarna.

Låna och återlämna:

Låntagarna använder sina lånekort, och om de inte har något så kan de skaffa ett på plats med hjälp av sitt ID-kort. Då det inte finns möjlighet att ha en utlåningsdisk utomhus, antecknas alla lån för hand och förs sedan in manuellt i systemet i efterhand.

Böckerna kan återlämnas på vilket bibliotek som helst inom kommunen.

Ekonomi:

Förra året fick biblioteket ett bidrag på cirka 15 000 kronor från kommundelen. För de pengarna köptes påsar och pocketböcker in. Inför årets Drive-in-bibliotek hade personalen ringt runt till några lokala företag och presenterat projektet. Det resulterade bland annat i att Toyota Center i Trandared hjälpte till med pengar till böcker, samt utlåning av en liten buss att förvara bok-påsarna i under tiden drive-in-biblioteket höll öppet.

Ill: Andrea Räder

LÄSKRAFT Västra Götaland – är ett projekt som vill betona läsningens kraft både för individen och ur ett medborgarperspektiv. Ambitionen är att lyfta frågan om barns och ungas läsning högt upp på dagordningen bland beslutsfattare och politiker både regionalt och kommunalt. Projektet vill utnyttja den styrka det innebär att vara många som fokuserat arbetar mot samma mål men med olika målgrupper och med många olika metoder. De femton projektkommunernas bibliotek, förskolor och skolor vill utifrån lokala behov och tillsammans med barn och unga få inspiration från t.ex. dramapedagoger, skådespelare, berättare, musiker, filmpedagoger, författare och illustratörer. Gemensamt för Läskraftskommunerna är viljan att utveckla nya metoder för att öka språkglädje och läslust hos barn och unga. Läskraftskommunerna är: Ale, Borås, Falköping, Kungälv, Lerum, Mariestad, Mark, Munkedal, Mölndal, Skövde, Stenungsund,

Strömstad, Tanum, Uddevalla, Öckerö. Regionbiblioteket är projektägare och har fått stöd av Statens kulturråd under läsåret 2007/2008.

När barn och unga ser vuxna som själva läser och delar med sig av sina tankar skapas viktiga positiva förebilder. Barn som tidigt upptäcker att läsning är härligt blir sannolikt läsande vuxna. Vi bad några av våra regionala politiker dela med sig av en läsoplevelse man haft som barn eller som vuxen tillsammans med barn. Conny Brännberg är kommun- och regionpolitiker

Conny med två av sina tre barn. Foto: Privat

för kristdemokraterna och är bl a vice ordförande i Västra Götalandsregionens Kultur nämnd.

Ewa Kollberg

När orden började dofta

Vi ligger hopkurade i soffan och hör hur höstvindarna piskar mot huset. Inget av barnen ville gå ut i det grådaskiga vädret, utan önskemålet var istället att lyssna till någon saga. På min ena sida, tätt intill mig, kurar tioåringen upp sig i soffan, men hennes tre år yngre bror har tagit fram boken. Det är hans tur att välja berättelse. I dag handlar det om söndagen den 13 juni i Emils liv. Den dagen då han gjorde tre tappra försök att få ut Linas oxeltand. Det är inte första gången som jag läser berättelsen för barnen och varje gång som jag missar något ord, så blir jag tillrättavisad.

Vi tar oss igenom Astrids Lindgrens berättelse och till stark kontrast mot höstrusket utanför läser vi om den småländska skogen i juni. Budskapet är enkelt. Emils mamma ska ställa till kyrkkaffe och Emil får uppdraget att gå till Krösa-Majas gamla torp uppe i skogen. Krösa-Maja måste rycka in och hjälpa till eftersom Lina drabbats av tandvärk och klarar inte av att hjälpa till med kaffekalaset.

Så läser jag Astrid Lindgrens målande beskrivning av en pojkes vandring genom skogen. Det är bara några meningar, men naturskildringen är lysande och min dotter sträcker ut sin hand och lägger den över boken och får mig att sluta läsa och lyssna till henne.

- Pappa, man kan känna hur det luktar.

Det har gått många år sedan vi skippade uteleken och kurade ihop oss i soffan. Men varje gång jag tänker på läsningen, så minns jag också hur vi kände skogsdofterna. När en duktig författare sätter igång våra sinnen så kan till och med några enkla ord framkalla en känsla av att man finns där i skogen. Läsningen gjorde att vi denna gång gick med Emil och hörde göken gala, koltrasten flöjta, upplevde den barriga stigen som len, och visst längtade vi till den årstid när vi också skulle gå ut och plocka smultron.

Det är sådant som en duktig författare kan få oss att uppleva även då höstrusket gör sig påmint.

Conny Brännberg, *trebarnsförälder och politiker*

3 frågor

till Margareta Lundberg Rodin ny prefekt för Insitutionen Biblioteks- och informationsvetenskap/ Bibliotekshögskolan i Borås

Text: Ann-Marie Evers Foto: Anna Sigge

Vad tycker du är särskilt viktigt i ditt nya jobb som prefekt?

- Att få de nya utbildningarna att fungera och bli kända och attraktiva. Vi är inne i den största omdaning av utbildningen någonsin. I höst startar vi tre nya kandidatprogram och ett masterprogram.
- Förutom nya Bibliotekarietutbildningen blir det en helt ny utbildning till **Informationsspecialist** och en till **Informationsarkitekt**. Två delar i den tidigare utbildningen har brutits ut och specialiserats, för att passa andra informationstäta företag och organisationer än bibliotek.
- Informationsspecialisten ska kunna söka information och Informationsarkitekten ska kunna bygga upp informationssystem.

Skönlitteratur och litteraturförmedling hade en svag ställning i den gamla utbildningen. Kommer den att få en starkare ställning i den nya bibliotekarietutbildningen?

- Nej, det kan man inte direkt säga. Men det kommer att finnas valbara kurser och framför allt en 15-poängs fördjupningskurs som man kan gå efter utbildningen.
- Sett över en längre tid har det skett en profilering på informationsteknik och en akademisering av utbildningen. Det har varit positivt, men samtidigt har man behövt krympa något annat, som barnverksamhet och skönlitteratur.
- Men utbildning ska inte vara statisk. Vår professionsanknytning innebär att vi ska vara lyhörda för behov som finns ute på fältet och kunna anpassa oss efter det.

Högskolan i Borås vill bli ett "professionsuniversitet". Vad betyder det?

- Vi är redan en Professionshögskola, men vill gå vidare för att få status som Professionsuniversitet.
- Professionsarbetet betyder att vi stärker kontakterna med verksamheterna, för att våra studenter ska bli anställningsbara och få jobb.
- Studenterna på bibliotekarieprogrammet kommer få mentorer på biblioteken och många studiebesök ingår.
- De nya bibliotekarierna utbildas för att kunna arbeta på olika typer av bibliotek. De ska kunna möta utmaningar och tänka i nya banor. Sedan får man hoppas att de tas emot väl ute på biblioteken så att man verkligen drar nytta av det.

Nätverk för skönlitteratur

Behövs skönlitteraturen på biblioteken? Den frågan ställde sig Svensk Biblioteksförning, Sveriges Författarförbund och Svenska

Akademiens Nobelbibliotek i ett formulerat upprop i slutet av förra året. Resultatet blev att ett nätverk för skönlitteratur. På ett möte i Göteborg den 18 april - dit Regionbiblioteket inbjudit ett stort antal företrädare för

skönlitteraturen bildades så ett regionalt nätverk; NÄFS – Västra Götaland. Om du vill gå med i nätverket eller veta mer, kontakta: gunnar.sudow@vgregion.se, eller ewa.kollberg@vgregion.se.

Vårt marknadsföringstips

Under rubriken "vårt marknadsföringstips" presenterar Framsidan marknadsföringsidéer från biblioteken. Ta chansen att dela med dig av ett tips från just ditt bibliotek. Skicka ditt tips till annelie.borjesson@vgregion.se

Glad och galen

Kan man få nya biblioteksbesökare genom att vara glad och galen?

Ja, jag tror det.

Jag tror att vi alla, varje dag, vill känna livsglädje eller som Ulf Lundell sjunger...kär och galen...det är allt jag vill va', dag efter dag, tills jag strålar besatt i änglarnas kör...

Biblioteket ger glädje i vardagen, men varför också inte till fest ibland?

Sommaren 2006 ställde Mariestads Stadsbibliotek upp i stadens karneval. Vi var ett glatt gäng som klädde ut oss till sagofigurer och deltog i karnevalståget under namnet Sagostunden. Att utklädd till Mamma Mu dansa samba för 15 000 åskådare är en mäktig upplevelse. Att tillsammans med sina arbetskamrater vara glad och galen ger kraft. Att bli karnevalens drottningar

Karnevalsdays. Foto: privat

och få en stor pokal är häftigt.

Vad vann vi? 15 000 hjärtan, stor bild i tidningen, inre styrka, gemenskap och glädje. Senare under hösten anordnade vi Stora spökfesten under Kultur- och skördefesten. Extraöppet på fredagskväll med spöksagor, spågumma, spökdamm, spökbakelser och trolldryck och spökvandring nere i det stora

mörka magasinet, befolkat med häxor, spöken och en vandrande vålnad. Mammorna skrek och barnen njöt av skräckblandad förtjusning. Personalen var utklädd igen – glada och galna. Lite pinsamt roligt att vara en hondjävul när kyrkoherden kommer på besök.

Vad vann vi? Massor med barnfamiljer, skratt, gråt, inslag i Radio Skaraborg, gemenskap och glädje.

Mitt bästa marknadsföringstips är således – våga vara glad och galen.

Ge glädje så får du glädje.

*Helena Jannert, biträdande bibliotekschef
Mariestads Stadsbibliotek
helena.jannert@mariestad.se*

Tack för tipset Mariestad!

Ill. Sassa Buregren

**MOT EN NY LITTERATURFÖRMEDLING
FÖR BARN OCH UNGA**

Vill du få inspiration till nya och okonventionella sätt att förmedla läslust! Vill du ta del av forskning kring litteratur, litteraturförmedling, nya medier och barn och ungas

villkor? Vill du få möjlighet att tillsammans med kollegor arbeta fram idé- och handlingsplaner för litteraturförmedling på det egna biblioteket? **Då kan MVG vara rätt projekt för dig!**

Regionbiblioteket bjuder tillsammans med Länsbibliotek Sörmland, Regionbibliotek Halland och Svenska barnboksinstitutet in 30 barn- och ungdomsbibliotekarier att delta i ett metodutvecklingsprojekt kring litteraturförmedling. I första hand antas bibliotekarier från de tre länen men även

andra läns bibliotekarier erbjuds att delta. Projektet som pågår t o m augusti 2008 stöds av Statens kulturråd. För mer information kontakta: ewa.kollberg@vgregion.se.

Ny redaktör för Framsidan från nästa nummer är Annelie Börjesson: annelie.borjesson@vgregion.se.

Kalendarium

Regionbibliotekets kursutbud september-december

För program och mer information se: www.bibl.vgregion.se. Klicka på kalendarium

September

11/9

Bibliotek ♡ spel
Ort: Skövde

12/9, 13/9, 14/9

Bibliotek ♡ spel
Ort: Göteborg

19/9

Studiedag kring lässamtalet
Ort: Göteborg

Oktober

1/10

Måndagsklubben - Fånga världen!
Ort: Göteborg

4/10 - 5/10

MVG - Internat 1.
Tema: Barn och ungas värld
Ort: Åsa

5/10

Demoteksmöte
Ort: Göteborg

16/10 - 17/10

Kulturkonferens - UNGA(r)S
RÄTT TILL KULTUR
Ort: Borås

19/10

Möt barnboksnettets författare och illustratörer
Ort: Göteborg

24/10

BabySpace – för de allra minsta
Ort: Göteborg

25/10

Parförhållande - möjligheterna med integrerade folk- och skolbibliotek
Ort: Skövde

November

8/11

Idékonferens - UR och biblioteken
Ort: Skövde

12/11

Måndagsklubben - Ett läsande klassrum, mer är ett rum fullt med böcker och elever som läser
Ort: Göteborg

27/11

Ge oss en story värd namnet - dataspel och berättelserna
Ort: Skövde

28/11

NÄFS: Hur ser biblioteksutbildningarna på skönlitteraturen...
Ort: Borås

29/11

Torsdagsklubben - Interkulturellt ledarskap
Ort: Göteborg

30/11

Författardagen 2007
Ort: Göteborg

December

3/12 (Prel.)

Heldagskonferens om anpassad information
Ort: Göteborg

14/12

En heldag om gotik och skräck
Ort: Göteborg

Samtida bilderböcker

Stor Nordisk bilderboksutställning på Akvarellmuseet, Tjörn, 17 november till 24 feb 2008.

Ett antal seminarier arrangeras för bibliotekspersonal och pedagoger samt några frukostföreläsningar på lördagar. Mer information ewa.kollberg@vgregion.se